Pääesikunta
Henkilöstöosasto
HELSINKI

Muistio

.10.2015

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

ELÄKEUUDISTUS JA SEN VAIKUTUKSET SOTILASELÄKEJÄRJESTELMÄÄN

1 Eläkeuudistuksen perusteet

Hallitus on antanut esityksen eduskunnalle sotilaseläkejärjestelmän muutoksiksi osana eläkelain valmistelua (ehdotuksessa sotilaiden eläkeikää nostettaisiin kaksi vuotta).

Vanhojen siirtymäsäännösten piirissä olevat sotilaat voivat edelleen saada vanhuuseläkkeen ennen eroamisiän täyttymistä.

2 Pääesikunnan lausunto annettuun ehdotukseen

Pääesikunta on lausunut sosiaali- ja terveysministeriön ehdotuksesta eläkelain muuttamiseksi ja samalla muutoksista sotilaseläkejärjestelmään kesäkuussa 2015. Lausunnossaan Pääesikunta ei ole hyväksynyt esitettyjä muutoksia sotilaseläkejärjestelmään. Alle on koottu Pääesikunnan lausunnon keskeiset perustelut nykyisen sotilaseläkejärjestelmän säilyttämiseksi osana puolustusratkaisuamme.

Sotilaseläkejärjestelmä on luotu vastaamaan sodan ajan puolustusjärjestelmän tarpeita. Puolustusvoimien sodanajan joukot koostuvat suuresta reservistä ja pienestä määrästä ammattisotilaita (3,5 % joukkojen vahvuudesta). Sotilaseläkejärjestelmän avulla tuotetaan sodan ajan joukkojen ammattisotilasreservi. Ehdotetulla muutoksella murrettaisiin puolustusratkaisun perusteet ja vaarannettaisiin puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttaminen. Sotilaiden eläkeiän nostaminen vuodella pienentäisi sodanajan joukkojen ammattisotilasreserviä 20 prosenttia. Esitetyllä sotilaiden kahden vuoden eläkeiän nostolla ammattisotilasreservi pienenisi 40 prosenttia, mikä on kestämätön tilanne sodan ajan joukkojen suorituskyvyn kannalta.

Esitetty muutos korottaisi puolustusvoimien henkilöstön keski-ikää jolloin myös henkilöstön ikä kasvaa omissa sodan ajan tehtävissään.

Sotilaseläkejärjestelmä on kustannustehokas tapa tuottaa ammattisotilasreservi sodan ajan joukkoihin. Mikäli eläkeikää nostettaisiin, edellyttäisi tarvittavan sodanajan osaamisen ylläpitäminen rauhanajan henkilöstön lisäämistä reservin tarvetta vastaavalla määrällä, mikä olisi erittäin kallista suhteessa nykyiseen järjestelmään.

Puolustusvoimien organisaatiolle on määritelty sen rauhan ajan henkilöstövahvuus. Henkilöstön jakaantuessa kahta vuotta pidemmälle palvelusajalle vaikuttaa se siirtymäkaudella sisään otettavien opiskelijoiden määrään ja siten myös nuorempien upseereiden, aliupseereiden ja erikoisupseereiden määrään.

Rauhan ajan puolustusvoimien toiminnassa keskeisimmän ongelman, minkä eläkeiän nostamien kahdella vuodella aiheuttaisi, olisi yli 50-vuotiaiden aliupseerien määrän merkittävä kasvaminen. Aliupseerien tehtävät on suunniteltu kenttäolosuhteisiin fyysisesti raskaisiin tehtäviin. Heitä ei voida käyttää nyt suunnitelluista tehtävistä poikkeaviin tehtäviin ilman merkittävää lisäkoulutusta. Lisäkoulutuksen toteuttaminen toisi puolustusvoimille edelleen lisäkustannuksia ja kohdentaisi työajan käyttöä koulutukseen puolustusvoimien toiminnan tarpeen vastaisesti.

Pääesikunta toteaa, että edellinen sotilaita koskeva eläkeuudistus on yhä siirtymävaiheessa. Vuoteen 2023 mennessä ammattisotilaiden eläkeikä nousee nykyisestä noin kahdella vuodella 55 vuoteen. Mainittu, lähivuosina toteutuva sotilaiden eläkeiän nousu vastaa nyt tavoitteeksi asetettua työuran pidentymistä.

Sotilaseläkejärjestelmän uudistusta on perusteltu yksilöiden tasa-arvoja yhdenvertaisuusnäkökohdilla suhteessa valmisteilla olevaan eläkeuudistukseen. Pääesikunnan näkemyksen mukaan sotilaseläkejärjestelmän perusta ei kuitenkaan ole sosiaalipoliittinen vaan puolustuspoliittinen kokonaisuus, jonka perusteet lähtevät sodan ajan suorituskyvystä. Muutkaan sotilaita koskevat säädökset, kuten muun muassa siirtymisvelvollisuus, eivät ole tasa-arvoisia ja yhdenvertaisia suhteessa muihin palkansaajiin.

Lisäksi annetussa esityksessä on epäselvyyksiä jotka vaativat tarkennuksia. Nämä epäselvyydet liittyvät ennen kaikkea sotilaiden eläkeiän enimmäismäärän sekä eroamisiän ja eläkeoikeuden keskinäisen suhteeseen, ja ne on korjattava ennen lain voimaantuloa.

Komentopäällikkö
Prikaatikenraali Kim Mattsson